Перспективи подальшого розвитку в даному напрямку ми вбачаємо в розробці педагогічних технологій диференційованого підходу в процесі навчання дітей молодшого шкільного віку з ООП.

Список використаних джерел:

1. Інклюзія для всіх: освітня політика та практика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/prezentacii/.

2. Кваша Х. В. Особливості психічного розвитку дітей 6-го віку та організація навчально-виховної роботи з ними / Х. В. Кваша, Г. Ю. Орлюк/ Навчання і виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: актуальні питання теорії і методики / за заг. ред. О.О.Максимової, М.А.Федорової. – Житомир: ФОП Левковець, 2016. У 2-х ч. Ч. І. С. 87-90.

3. Каменщук Т.Д. Особливості використання знаків та символів в навчанні дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку//Актуальні питання корекційної освіти (Педагогічні науки) : збірник наукових праць: в 2-х т.- Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2015. Вип. V, том 1. С.108-120.

4. Мамічева О.В. Організація психолого-педагогічної корекції при відхиленнях в психофізичному розвитку дітей / О.В.Мамічева, Т.П.Вісковатова. Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 26. Серія: «Психологія»: Збірник наукових праць. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, 2013. С. 125-132.

УДК 373.2.015.31:7

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГОВІКУ: ПОШУК ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ

Г. Ю. Гладишенко,
аспірантка кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Науковий керівник:
Р. А. Шулигіна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

В умовах сьогодення гостро зросла увага науковців до проблеми формування художньо-естетичного досвіду зростаючої особистості, зокрема ставлення до оточуючої дійсності, морально-етичних норм, художньо-продуктивної діяльності тощо.

Підвищення якості естетичного виховання дітей дошкільного віку в сучасних умовах, значною мірою залежить від вивчення, узагальнення та переосмислення історико-педагогічного досвіду минулого та його використання в практичній діяльності сучасних закладів дошкільної освіти.

Історико-педагогічним аспектам означеної проблеми присвячені праці З. Борисової, Л. Жербіної, І. Зарудної, А. Калениченко, О. Котикової, Є. Марченка, О. Овчарук, Т. Тюльпи, О. Федорової та інших.

Окремі проблеми теорії і практики естетичного виховання підростаючого покоління розкрито в доробках, як вітчизняних науковців Н. Дем'янко, О. Джус, Л. Іванової, С. Морозової, С. Процика, О. Пшеврацької, Ш. Рзаєва, Н. Роман, В. Сергеєвої, А. Соколової, Є. Федотова, І. Фрайта, так й зарубіжних П. Брайловської, О. Іонової, М. Лещенко, Г. Ніколаї, І. Сташевської, О. Тимошенко.

Безпосередньо проблемі формування художньо-естетичного досвіду дітей старшого дошкільного віку присвятили свої дослідження Г. Лазаренко, Н. Миропольська, О. Половіна, М. Роганова та інші.

Результати аналізу наукової джерельної бази свідчать, що художньо-естетичне виховання є невід'ємним компонентом процесу формування особистості, яке передбачає розвиток почуття прекрасного, вмінь і навичок творити красу та збагачувати нею навколишню дійсність; вміння відрізняти прекрасне від потворного, жити за законами духовної краси. Варто враховувати й постійні перетворення в суспільстві, в якому живе сучасна дитина, зокрема процеси технологізації й інформатизації освіти, починаючи з дошкільної ланки, що є одним із викликів для дітей дошкільного віку.

Існують різні підходи до визначення поняття «художньо-естетичне виховання» і спираючись на деякі з них можна виокремити основні положення, що вказують на його сутність. *По-перше*, це процес цілеспрямованого виховання почуття прекрасного. *По-друге*, це формування здатності сприймати й бачити красу в мистецтві й житті, оцінювати її. *По-третє*, завдання художньо-естетичного виховання полягають у формуванні художнього смаку. І, нарешті, *по-четверте,* – розвиток здатності до: самостійної творчості, створення прекрасного, уміння створювати і користуватись продуктами творчості. Своєрідне розуміння сутності художньо-естетичного виховання обумовлює й використання різних засобів для формування художньо-естетичного досвіду.

Одним з ефективних та незамінних засобів формування художньо-естетичного досвіду дитини є мистецтво з його різнобарвним, неповторним світом, здатним зворушувати душу, пробуджувати творчу активність, розвивати психічні пізнавальні процеси, виховувати повагу до культурних надбань тощо.

Саме тому серед пріоритетних напрямів освітньої роботи в сучасному закладі дошкільної освіти є художньо-естетичний напрям, який може задовольнити специфічні види діяльності дітей.

Формування художньо-естетичного досвіду складається з трьох основних видів діяльності: знайомство з художнім твором; отримання мистецтвознавчих знань; художня творчість. Успішний художньо-естетичний розвиток дітей дошкільного віку залежить від дотримання певних методичних принципів: урахування вікових та індивідуальних особливостей; врахування національних, культурних, регіональних традицій; використання природних ресурсів й задатків зростаючої особистості. Також у роботі з дітьми необхідно відчувати психологічну атмосферу в групі: вміти спостерігати; «зчитувати» інформацію невербального вираження, звертати увагу на поведінку і настрій; саморефлексувати; визнавати свої помилки; бути щедрим на схвалення, заохочення; звертати увагу на взаємини дітей у колективі.

Формування художньо-естетичного досвіду дітей відбувається в різних видах художньо-естетичної діяльності: на заняттях з образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва, музики, хореографії; при ознайомленні з творами художньої літератури; при відвідуванні театру, музею, під час спілкування з природою тощо. Дитина старшого дошкільного віку здатна емоційно передавати своє ставлення до різних видів мистецтва; орієнтується у назвах його основних видів (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-ужиткове); в одному-двох жанрах, наприклад, образотворчого мистецтва (пейзаж, портрет) та назвах предметів, пов’язаних з образотворенням; називає окремі види образотворчої діяльності (вишивка, витинанка, різьблення, писанкарство, килимарство тощо); вживає слова на позначення відповідних дій (домалювати, розфарбувати, вирізати, склеїти тощо); називає відтінки кольорів. Дитина дошкільного віку бере на себе ролі «художника», «скульптора», «майстра», «конструктора», відповідно мотивує вибір діяльності та матеріалів, передає характерні ознаки предметів (форму, пропорції, колір, фактуру, величину) [1].

Вагомий вплив на формування художньо-естетичного досвіду старших дошкільників мають естетичні чинники довкілля: дизайн будівлі закладу дошкільної освіти, ділянка з її обладнанням та зеленими насадженнями, предметне середовище (дизайн кімнати, меблі, іграшки). Своїм зовнішнім виглядом, гармонією ліній і форм, кольором, розмаїттям змісту вони сприяють виробленню естетичного сприймання, почуттів, оцінок, формуванню естетичного смаку. Привабливе різноманітне колірне вирішення інтер’єру приміщень, комплектні меблі для дітей і дорослих, текстильний декор, забезпечення дитячої діяльності сучасними засобами, методичною літературою,

матеріалами матимуть позитивний вплив на формування художньо-естетичного досвіду дітей. Важливість поєднання художньої праці й дизайну, як необхідного засобу художньо-естетичного виховання, обґрунтовує С. Матвієнко, рекомендуючи використовувати такі види дизайну: дизайн для дітей (створення дорослими для дитини комфортного матеріального середовища) і дитячий дизайн (художня праця) [2].

Незамінним засобом формування художньо-естетичного досвіду дітей дошкільного віку є природа. Виростаючи серед неї, дитина вчиться бачити гармонійність, красу, багатство барв кожної пори року, відтворювати свої враження в усній розповіді, малюнках. Спілкування з природою сприяє формуванню не лише естетичного смаку, а й мовлення. Адже заняття на лоні природи – це ті хвилини, коли педагог «торкається» дитячого серця красою рідного краю, рідного слова. Усе це спонукає вихованців бачити, сприймати та переживати красу природи і мови у поєднанні кольорів і звуків, прагнення передати свої думки та враження у фарбах.

Забезпечити більш глибокі переживання краси довкілля, пробудження образного мислення дітей допоможуть оцінно-творчі завдання, наприклад: вербальні – добір порівнянь («Що нагадує листопад?», «На що схожа кульбаба?»); віршування за пропонованими римами; придумування монологів об’єктів природи («Я – найшвидший струмочок весни», «Не топчіть мене, тендітну сніжинку»); конструювання діалогів з об’єктами та явищами природи («Моя розмова з квіткою»; «Добрий день, весно» та ін.); музично-пластичні – «Склади пісеньку весняного дощику»; «Затанцюй танок листопаду»; «Передай рухами народження проліска» тощо [3, с. 16-17].

Отже, успіх формування художньо-естетичного досвіду дітей старшого дошкільного віку залежить від наявності у дітей умінь: спостерігати, виявляти творчі здібності, встановлювати зв’язки між явищами навколишньої дійсності, виділяти загальне та індивідуальне. Необхідно навчити дітей помічати прекрасне не тільки в образотворчому мистецтві, а й у літературних творах, музиці, а також в природі й нашому житті. Тому результатом у формування у дітей художньо-естетичного досвіду мають стати знання і навички, пов’язані із розумінням мистецтва і умінням виражати свої думки і почуття, використовуючи потужний потенціал творів мистецтва.

Подальші розробки пов’язані з розширеним пошуком ціннісних орієнтирів у роботі з дітьми засобом образотворення.

Список використаних джерел:

1. Білан О. І. Українське дошкілля: програма розвитку дитини дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2013.

2. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну: навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 201 с.

3. Тарасенко Г. Формування у дошкільників гуманно-особистісного ставлення до природи: аксіологічний аспект. *Актуальні проблеми дошкілля*: зб. наук. праць / за ред. М. Чепіль. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2012. С. 13-20.

УДК 373.2.015.31:37.064.3]:37.091.33-028.16

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ STORYTELLING-ТЕХНОЛОГІЇ З ФОРМУВАННЯ РОВЕСНИЦЬКИХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

І. О. Бондар,
аспірантка кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Науковий керівник:
Р. А. Шулигіна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Одними із головних завдань системи дошкільної освіти є виховання всебічно розвиненої особистості, соціалізація дітей, залучення до культурної спадщини країни, ознайомлення з моральними цінностями та нормами і не менш важливим є формування у дітей вміння взаємодіяти між собою, й будувати стосунки на основі дружніх взаємин. Зі зміною пріоритетів у системі виховання підростаючого покоління, проблема формування ровесницьких стосунків дітей дошкільного віку набуває особливої актуальності та вимагає впровадження новітніх технологій в освітню практику закладів дошкільної освіти. Особливої уваги заслуговує storytelling-технологія, адже саме через цікаві історії та розповіді можна кардинально вирішувати виховні завдання.

У психолого-педагогічній літературі особливу увагу побудові дитячих взаємин, їх змістовим характеристикам приділяли Л. Артемова, В. Луценко, О. Смірнова, В. Утробіна, Л. Якименко; у контексті морального виховання О. Кисельова, С. Ладивір, Л. Лохвицька, Т. Поніманська та ін.

Storytelling-технологію, як мистецтво розповідання розглядали у своїх працях такі зарубіжні науковці, як К. Еган, Т. Б'юзен, Е. Парк, Д. Армстронг та ін. Вони стверджували, що завдяки цікавим історіям, процес пізнання можна зробити змістовним та захоплюючим.